

COMMENTATIUNCULA QUINTA
AD LIBANII ED. FOERSTERIANAM
(Vid. Vol. LXIV p. 320 sqq.).

Prodiit nuper huius operis volumen quintum, novum documentum vastae Foersteri eruditionis, stupenda industriae, acuminis non vulgaris.

Continet duodecim declamationes, quae quamquam scriptae de causis fictis tam historicis quam mythologicis itaque a vita alienae neque inani verborum strepitu et argumentatione sophistica plane liberae, tamen plerumque cum minore taedio, ne dicam cum maiore voluptate, leguntur quam antecedentes orationes, quamvis habitae de rebus ad vitam suam scholarem et aequales suos pertinentibus. Ut enim hae obscuro saepe et supino sermone scriptae sunt, ita declamationes splendent oratione clara et limpida, ad optima scriptorum veterum exempla compositae, idque paene semper pura lingua attica, ita ut ἔσο scribenti pro ἵσθι et homerice ἐξ οὐρανόθεν similiaque facile ignoscamus. Nec sane merita laude privabimus argumentandi in multis subtilitatem, unde vel hodie causidici nostri, si Graeca adhuc legerent aut intellegarent, proficere possent.

Tametsi experientia doctus quam sit periculosum de constitendo hoc textu disputare adversus virum in Libanio omnium mortalium versatissimum, tamen dubia quaedam movebo.

Incipiam a re quamvis parvi momenti nec tamen spernenda, quod Foerster p. 34, 8 tuetur ἀνήρ dictum pro ἀνήρ, sive ὁ ἀνήρ, ut alii recte emendarunt, quattuor scilicet locis ubi item ἀνήρ exhibeant Libanii codices. Quidni quaeso centum alia exempla, ubi librarii spiritum asperum et lenem confuderunt? Dixisset aliquid, si locos attulisset, ubi appareant ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρά pro τοῦ ἀνδρός, τῷ ἀνδρὶ, τὸν ἀνδρα. Et cur, si ἀνήρ recte habet, ipse p. 352, 11 <δ> ἀνθρωπος (malim ἀνθρωπος) edidit? Nam quod de hoc valet, procul dubio etiam de illo. Nunc ordine percurram hoc novae editionis volumen.

P. 21, 13. ἀρετῆς ὀρεχθῆναι καὶ νομίζειν ζηλωτὸν τὸ κτῆμα. Lenius Cobet ἀρετῆς τ' ὀρεχθῆναι pro ἀρετῇ στηριχθῆναι. Doceri velim cur illud praestet.

P. 32, 7. ἥσθην δὲ οῖς ἐνίων ἡκουσα λέγοντων, ἥνικα ἐκληρούσθε. πάνυ γάρ τισιν ἐπήει θαυμάζειν, εἰ πάλαι πονηρευομένου Σωκράτους καὶ διατριβὰς ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν νέων ποιουμένου τοσούτοις ὑστερον χρόνοις διὰ ταῦτα ἀγανακτῶν ὥφθη (Meletus) καὶ τὸ τοῦ πράγματος αἴτιον ἐζητεῖτε παρ' ἄλλοις. Facile intellego Cobeti coniecturam ἐζητεῖτε παρ' ἄλλήλων, sed latere me fateor quid hic sibi velit Foersteri lectio ἐζήτει παρ' ἄλλοις, quam saltem in nota explicatam esse vellem.

P. 44, 7. καίτοι τί τὸ κωλύον ἦν ἐπὶ μοναρχίαν προτρέπειν ἀποκεκαλυμμένως καὶ μηδὲν παραλιπεῖν (εἰπεῖν) ὃν εἰκὸς τὸν ἔρωντα μεταστάσεως. Inseruit εἰπεῖν editor coll. t. II 18, 6. Qua correctione opus esse nego. Cf. v. c. in hoc volumine p. 436, 14 τὸ μὲν ὅτι τέθηκε λέγων, τὸ δὲ ἐφ' ὅτῳ παραλείπων. Similiter p. 68, 21 τὸ μὲν ὡς ἐναντία σαυτῷ λέγεις παρίημι, et ubi non similia plurima reperiuntur?

P. 60, 19. Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες, τὸ μὲν ἐξὸν πεποιησθαι τοὺς τοιούτους τῶν λόγων ὑπῆρχε Σωκράτει, βλάψῃ δέ τις ἐφαίνετο διὰ τῆς ἐξουσίας. Miror perfecti pro praesentis infinitivi usu. Expectatur enim ποιεῖσθαι, ut latine dicimus licebat (ei) facere, non fecisse et similiter in omnibus quot novi linguis.

P. 129, 14. ἐπειδὴ δ' οὖν ἐκράτησαν οἱ διὰ τοὺς ἔτι τῶν λόγων ἐλέγχους φθονήσαντες Σωκράτει, τοῦ μὲν ἡκουύσατε κτέ. Manifesto ἔτι, si sanum esset, legeretur ante aut post φθονήσαντες, sed melius, ni fallor, mutabitur in ἔκ.

P. 132, 13. ἐκάτερον γάρ ἐστι, καὶ τὸ προστιθέναι τι τῷ κατεψηφισμένῳ καὶ τὸ τοῖς οὕτῳ πράττουσιν ἐπιεικὲς ἀφελεῖν, παρὰ τοὺς νόμους.

Procul dubio propter oppositum aoristum praeferenda fuerat altera lectio προσθεῖναι, quae vel coniectura restitui debebat.

[P. 215, 3 vitio typographicō legitur πιούμενοι pro ποιούμενοι.]

P. 259, 13. Pessimam formam διοσημείας perperam editor praetulit emendatae διοσημίας, quam pars librorum offert.

P. 266, 9. οὐκοῦν ἐκείνους μὲν (*Troianorum socios*) ἄγει παράκλησις καὶ δέσησις καὶ τὸ βούλεσθαι Πριάμῳ χαρίζεσθαι, ἥμιν δὲ τὸ μὲν βούλεσθαι χαρίζεσθαι τοῖς Ἀτρείδαις κοινὸν πρὸς ἐκείνους ἐστί, πρόσεστι δέ γε καὶ τὸ τῶν ὑπηκόων δίκαιον. ἐκείνοις μὲν γάρ ἔξεστιν ὅσον βούλονται χαρισταμένοις μηκέτι τοῦ λοιποῦ πρὸς ἀνάγκην ταλαιπωρεῖσθαι, ὥστε

καὶ τῆς ἐπικουρίας καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ὅρος αὐτοῖς ἡ γνώμη· ήμιν δὲ ἡ προαιρεσις οὐχ ἔχει μεταβολήν, βεβαιοῦται τὰρ τῇ τῶν βασιλέων ἀνάτκῃ.

Quicunque diligenter haec verba legerit, non poterit non agnoscere, haud agi de *quantitate gratiae*, sed de *tempore*, per quod socii opem laturi sint Priamo, itaque corrigendum esse: ὅσον βούλονται <χρόνον> χαρισμένοις. Facillime autem χρόνον praesertim noto compendio exaratum ante sequens vocabulum elabi potuit. Probabilior mihi haec emendandi ratio videtur quam mutatio voculae ὅσον in ἔως.

P. 282, 11. ἐρωτήσατε ὑμᾶς αὐτούς γε, εἰ τοσούτων ἀξιον πρίασθαι τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον χάριν.

Adnotat F. ‘γε delendum?’ Hoc certe loco ferri nequit, sed nescio an transpositum ante ὑμᾶς possit tolerari.

P. 285, 3. ἔδει δὲ πολέμου τὴν Ἀττικὴν ἐμπίπλασθαι καὶ τὰς Ἀφίδνας πορθεῖσθαι καὶ πάλιν Ἐλένην ἐπὶ Λακεδαίμονος εἶναι.

Inepte cum rebus tristissimis per copulam iungitur laetus earum eventus. Requiro ὡς (= ὥστε), quam voculam passim cum καὶ confundi nemo ignorat. Ibidem l. 11 sqq. requiro:

ἔὰν δὲ (Paris) φιλονεικῶν πέρα τοῦ δέοντος ἐπάγῃ τὰ δυσχερή, ὁνείδη μὲν ὅσα ἀκούσεται σιωπῶ, ἀλλὰ καὶ συμφοραὶ <ἔσονται> δειναὶ παροξύναι καὶ κατὰ τῶν οἰκείων τοὺς ἀνιψένους.

P. 322, 2. εἰ μὲν τὰρ ἐπὶ τῆς προτέρας εὐλαβείας (Hector) ἔμενε, πολλοὺς ἂν ‘Ελλήνων ἐδόκει δεδιέναι, νῦν δ’ ἀναθαρρήσας, ἐπειδὴ μετέστην, ἔδειξε με μόνον φοβούμενος.

Aperte pronomen primae personae oppositum reliquis Graecis habet emphasin, itaque corrigendum ἔδειξ’ ἐμὲ μόνον.

P. 327, 8. ὥστε καὶ γονέων <καὶ γυναικῶν> καὶ παίδων καὶ συγγενείας καὶ κτημάτων κτέ. τὴν τῶν λελυπηκότων τιμωρίαν ποθεινοτέραν ἡγήσασθαι.

Optime editor de suo inseruit καὶ γυναικῶν, quod tamen, si res mei esset iudicii, ponerem potius post παίδων, quia, ut saepe a multis observatum est, Graeci pluris facientes liberos quam uxores longe plurimis locis hunc verborum ordinem praetulerunt. Sin vero forte Foerster alio Libanii usu, quem ignoro, confusus priorem uxoribus locum assignavit, nihil me dixisse lubens confitebor. P. 386, 10 saltem facit pro sententia mea.

[P. 328, 13. Corrigatur operarum error ἀποδόσεσθαι.]

P. 330, 14. ἐμοὶ μένοντι καὶ μετέχοντι τῶν ἀγώνων εἴμαρ-

ταὶ πεσεῖν, Ὁδυσσεῦ, Πηλέα δὲ καὶ τὸν πατρῷον οἴκον οὐκ ὅψεσθαι.

Annotat Foerster post ὅψεσθαι in codice Laurentiano esse trium litterarum lacunam. Quae lacuna facile explebitur vocula ἔτι, sive Libanius addidit sive omisit.

P. 356, 4. οὐκοῦν δὲ μὲν ἡσέλταινεν, οἱ δὲ ἐπέτρεπον, καὶ ὁ μὲν ἀπεστέρει τοῦ γέρως, οἱ δὲ οὐκ ἐκώλυον.

Malim: καὶ ὁ μέν ⟨με⟩ ἀπεστέρει, et similiter mox l. 13: ἄν Ἀγαμέμνων ὑβρίζων ⟨με⟩ μὴ λυπῇ τὸν στρατόν. Utrobique duram pronominis omissionem tribuerim vicinarum vocularum similitudini.

P. 375, 1. Ὁ δέ με μάλιστα λυπεῖ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, τοῦτο πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἀποκρύψομαι, δτι [περ] ἡ τῶν παρόντων πάντων αἰτία, δι' ἣν οἴχεται μὲν οἰκτρῶς δὲ πατήρ, ἐγὼ δὲ παραδόξως κρίνομαι σῆμερον, αὕτη μοι μήτηρ εἶναι δοκεῖ.

Sic de coniectura edidit F., nam omnes libri exhibent ὅτι περ aut ὅτι περ, sed unde nasci potuerit vocula περ ostendere supersedit. Me si audis, scripsit Libanius οὐκ ἐπικρύψομαι: δτι τὰρ ἡ τῶν παρόντων κακῶν αἰτία, κτέ., qua ratione longe melius procedit oratio.

Praeterea, quamvis non ignorem Foersterum Libanio vindicare articuli omissionem post οὗτος, malim cum parte codicum αὕτη μοι ἡ μήτηρ. Normalem enim articulum quis librarius de suo adderet?

Ibidem l. 16. ἄν μεταξὺ λέγων ἀναμνησθῶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν καλῶν τῆς μητρὸς ἐπιτηδευμάτων καὶ μεταβάλω τοὺς λόγους εἰς δάκρυα, μή με νομίζειν ἀποφυγήν τινα πρὸς σωτηρίαν διὰ τούτων θηρᾶσθαι.

Parum mihi placet in huiusmodi loco ironicum καλῶν προκακῶν. Fortasse meliorem lectionem celant codicum Matritensis et Berolinensis scriptura τῶν καλῶν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, scilicet τῶν καλῶν τοῦ πατρὸς καὶ ⟨τῶν κακῶν⟩ τῆς μητρὸς ἐπιτηδευμάτων.

P. 376, 12. Ὁ τὰρ ἐμὸς πατήρ, ὡ ἄνδρες, ἵνα τὰς ἡμετέρας τύχας ἄνωθεν διηγήσωμαι, ἦν μὲν εὔτυχὴς καὶ λαμπρός, ἀλλὰ τὰ πρῶτα τοῦ βίου.

Affert editor Reiskii verba: ἀλλά sine dubio corruptum est: sententia postulat ἐς. At quis quaeso librarius ἐς mutaret in ἀλλά? Contra vero passim confuderunt ἀλλά et ἄμα (ΑΛΛΑ et ΑΜΑ). Quid igitur certius quam rhetorem scripsiisse: ἦν μὲν εύτυχὴς καὶ λαμπρός ἄμα τὰ πρῶτα τοῦ βίου?

P. 377, 6. καὶ τὸ γύναιον (Helena) εἰς μοιχέιαν ἀνήρπαστο.

Dubito num recte F. ex uno codice Marciano receperit hanc lectionem pro reliquorum omnium ἡρπαστο. Illa dittographia nata mihi videtur. Contra quamvis obloquente Foerstero p. 515, 19 facio eum Cobeto legente <ἀν>αρπασομένας.

P. 392, 5. Πῶς δὲ μιᾶς φειδομένη παιδὸς (Iphigeniae) οἵα μήτηρ ἀγαθή, τοὺς ἄλλους ἥσχυνε παῖδας.

Exspectatur κηδομένη. Nulla enim verbi φείδεσθαι significatio huic loco satis convenire videtur. Vid. Thesaur. VIII p. 693 sq.

P. 428, 14. καὶ περιέσται τῶν τοῦδε τὰ παρ' ἡμῖν καὶ μᾶλλον ὑμῖν οὖσι [περ] τοιαύτοις οἱήσονται δεῖν ἀκολουθεῖν ἢ ἐνὶ τούτῳ κτέ.

Hie quoque bene F. expunxit voculam περ, sed denuo quaerenti unde nata sit respondent ipsa verba sequentia, ubi corrigatur ἀκολουθεῖν ἢ<περ> ἐνὶ τούτῳ. Particula errore omissa a librario, deinde superscripta versui, in alienum ut fit locum devenerat.

P. 437, 11. Μαλιμ εὶ δ' οὐδὲν μὲν ἀν τούτων <ἐ μο ὖ> ἔξελεγχθείη, 'Αλιροθίου δὲ ἀμφότερα κτέ.

P. 442, 2. εὶ δ' ἐπιθυμῶν ἀεὶ παρθένων καὶ τὰ αὐτὰ δρῶν προήει καὶ οὐκ ἐπαύετο, τοῦτ' αὐτὸν ἔσωζεν <ἄν> ἡ ἐπιθυμία κτέ.

Deleatur ἡ ἐπιθυμία, manifestum glossema ad pronomēn τούτῳ.

P. 490, 5. συζῆν ἀποκηρύξεως φόβῳ οἴκοθεν. Si haec apud antiquum scriptorem legerentur, non dubitarem proscribere οἴκοθεν ut ineptum additamentum, sed in Libanio ambigo.

P. 493, 3 οὐ τούτοις ἡ συγγνώμῃ παρὰ πάντων ἔτοιμος, οὐ μόνον τῶν πατέρων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλων, [καὶ] τῶν πολιτῶν καὶ ζένων.

Sic Gardae obsecutus edidit Foerster; equidem longe praetulerim: τῶν ἀλλων καὶ [τῶν] πολιτῶν καὶ ζένων.

P. 494, 10. Θαυμάζω δὲ εἰ μεθύουσι μὲν ἀνθρώποις [καὶ λυπουμένοις] καὶ θυμουμένοις ἔσται συγγνώμῃ πλημμελοῦσι διὰ τούτων ἔκαστον.

Non persuasit mihi Foerster καὶ λυπουμένοις tanquam ditto graphema expungens sequentis θυμουμένοις, quippe cui nimis videatur dissimile. Potius sub eo aliud verbum latere videtur. Conieci καὶ λοιδορουμένοις, quae notio aptissime cum utroque verbo copnllatur.

P. 524, 1. πλουσίους ἡμᾶς ἔφη ποιήσειν.

Potest sane intellegi ἡμᾶς, quod ex duobus libris recepit F. pro ὑμᾶς in reliquis et in editionibus. Vide tamen ne huic lectioni magis faveat contextus, cum praesertim bis (l. 5 et 8) sequatur pronomen secundae personae. Passim utrumque confundi a librariis nemo ignorat.

P. 539, 5. Λέγω δὲ οὐ καθ' ὑμῶν ταῦτα μόνον, κατὰ πάντων δὲ ἀνθρώπων ἀπλῶς καὶ τῆς κοινῆς φύσεως. ὥσπερ γάρ τινος ἐμπλησθέντες κακοῦ ταῦτα νοσεῖτε πάντες.

In hac ieında dictione non agnosco floridum Libanii scribendi genus, quem dedisse suspicor:

ὥσπερ γάρ ⟨φαρμάκου⟩ τινὸς ἐμπλησθέντες κακοῦ ταῦτα νοσεῖτε πάντες.

P. 541, 15. Requiero: ἐλύπει δέ με κάκεῖνο, νὴ τοὺς θεούς, εἴ ποτ' ἐνθυμηθείην ὡς ἄρα μνήμην ⟨μού⟩ τινα ἔχουσι παρ' ὑμῖν τινές. οὐδὲ γάρ οὐδὲ ἄχρι ρήματος καὶ ψιλῆς ὑπονοίας ἡβουλόμην παρ' ὑμῖν μνημονεύεσθαι.

P. 550, 9. καὶ τὸν Ὀλύμπιον (Periclem) δὲ καὶ οὗτος (Alcibiades) δυστυχεῖ πρὸς γένους καὶ πολιτειῶν.

Sanam sententiam restituit Foerster delendo καὶ et mutando δυστυχεῖ in εὔτυχεῖ. Eandem tamen nescio an facilius nanciscamus, servato verbo tradito, refingenda vocula καὶ in οὐχ, ut legatur: καὶ τὸν Ὀλύμπιον δὲ οὐχ οὗτος δυστυχεῖ κτέ.

P. 551, 16. δυστυχῶ δὲ θανάτου καὶ προσαγγελίας ἄξια καὶ πάντων δικαιότερός <εἰμι> ἀπολαύειν τούτου τοῦ νόμου. Cum Garda scripserim δικαιότατος et dubito num necessesse sit addere εἰμι cum editore. Ipsi veteres saepe omittunt praesertim post ἔτοιμος et εὐτρεπῆς.

P. 561, 13. ἐγὼ δὲ καὶ Ἀγαθάρχω φθονῶ τῆς ὕβρεως καὶ Ταυρέαν ζητῶ τῆς πληγῆς ἣν ἐπὶ κόρρης ἐδέξατο[. ἔπαισε] χορηγὸς ὧν καὶ στεφανούμενος.

Editor Reiskio obsecutus delevit ἔπαισε. At quis quaeso librarius sententiae facillimae tam ineptum vocabulum, quod non prae se fert glossematis speciem, adscriberet? Vide ne potius reddendum sit Libanio παισὶ χορηγὸς ὧν καὶ στεφανούμενος.

Scribebam m. Novembri a. 1909.

H. van Herwerden.